

ՇԱԲԱԹ

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Զուարճալիք

Ժ.Պ Տարի, Թիւ 18

ՇԱԲԱԹ

9 Նոյեմբեր, 1897

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ. — Ծաղիկի բաժանորդագինն է **Տարեկան**՝ Պոլսոյ համար 40, Գաւառներու համար 50 դան. : **Վեցամսեայ** Պոլսոյ համար 25, Գաւառաց համար 30 դան. : **Հասր 30 փարայ** : Բաժանորդագրութիւնը թիւի վրայ է, տարեկան բաժանորդները պիտի ստանան **52** եւ վեցամսեայները **26** թիւ Ծաղիկի : Պաղտաւեան Գրատունը յանձն կ'առնէ հասուցանել բաժանորդներուն վճարները,

եթէ Ծաղիկի հրատարակութիւնը ո՛ր եւ է արգելի հանդիպի : Ծաղիկի բաժանորդներն իրաւունք ունին 100 այցեխարս նուէր ստանալու : Հանրոգութեան վերաբերեալ յօդուածներ եւ քրթակցութիւններ շնորհակալութեամբ կ'ընդունուին : **ՀԱՍՏԷ.** — Ծաղիկի վերաբերեալ ամէն ինչ պէտք է ուղղել Պաղտաւեան Գրատունը, Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, թիւ 14 :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ՊԷՏԲԷ ՎԱՐՈՒՒԼ ՏՂԱՅՈՑ ՇԷՏ

Տղայոց վրայ խօսիլ ի ներկայութեան անոնց կը նստաստէ այնպիսի բնութեանց որ գովելի չեն : Ո՞վ տեսած չէ փոքրիկ տղու մը ամօթախառն երկիւղածութեամբ վար նայելն, երբ իւր հայրն անխորհրդաբար կը պատմէ ուրիշի մը անոր յանցանքները : Երբ այսպէս տղայոց թերութիւններն ի տես կը դրուին անխորհրդաբար, անոնցմէ ոմանք կը վնասին եւ ոմանք ալ կը կարծրանան : Ընդհակառակն եթէ անոնց փայլուն խօսքերն ու գործքերն իրենց ներկայութեանը յիշուին, չուտով կը կորուսանեն այն անմեղ համեստութիւնն որ տղայոց հրապոյրն է : Զգոյշ պէտք է լինել նաեւ չխօսիլ երբեք մանկանց բնական պակասութեանց վրայ՝ իրենց առջեւ : Անոնցմէ զատ ի ներկայութեան տղայոց բնաւ այնպիսի խօսակցութիւնք պէտք չէ լինին որք յարմարութիւն չ'ունին անոնց, նոյն իսկ անոնց որ եւ իցէ բանով մը խաղացած կամ զբաղած ատեն հարկ է զգոյշ ըլլալ այն տեսակ պարագայից մէջ մանրամասնաբար մտիկ կընեն մինչդեռ կը կարծուի թէ կը խաղան :

Մասնաւորապէս պէտք է նկատել նաեւ տղայոց անհատական ճաշակներուն եւ ունակութեանց : Անոնք առհասարակ միեւնոյն կաղապարով կաղապարեալ չեն, ուրեմն անոնց կրթութիւնն յարմարեցնելու է իրենց բնաւորութեանց : Հագուստի, կերակրոյ, գործի, զուարճութեանց եւ ուսմանց մէջ պատշաճ աստիճանաւ մը ինկատ առնելու է անոնց ճաշակներն : Եթէ փոքրիկ աղջիկդ գորաւոր հակամիտութիւն մ'ունի գործիքներու հետ խաղալ՝ փոխանակ պտճուճապատանքներու հետ խաղալու,

ինչ պատճառ կայ որ գոհ չընես զինքն, եթէ տղադ առաւել կ'ընտրէ մատիտ եւ նկարներ՝ քան թէ զմելի եւ խաղի մարմարիոնէ գնդակներ՝ մի յանդիմաներ զինքն, այլ իմաստութեամբ առաջնորդէ անոր հակամիտութիւններն, որք յառաջանալով կրնան լաւագոյն հետեւանք յառաջ բերել :

Կան տղայք որ խիստ զգայուն են իրենց հաղուստին նկատմամբ : Օրինաւոր սահմաններէն դուրս չ'ընելով ջանա՝ գոհ ընել տղու մը ճաշակն իւր հաղուստին նկատմամբ, եւ յուժմպէս մի հակառակիւ իւր միտումներուն : Հաւանական է որ զաւակներդ այնքան չատ պիտի չխորհին իրենց զգեստներուն վրայ եթէ իրենց հաճելի եղածն ձեռք ձգեն, եւ պիտի չզգան թէ պարտաւորեալ են իրենց ճաշակին հակառակ կերպով զգեստաւորիլ :

Զաւակներուդ հարցմանց պատասխան տուր : Միայն թէ կրնաս երբեմն յետաձգել պատասխաններդ, նաեւ հոգ տանելով որ այլոց հետ խօսակցութիւն ըրած միջոցիդ չընդմիջեն զքեզ : Անոնց գեղափոխութեան մտքերն կ'եռան բնական հետաքրքրութեամբ : Ամենայն ինչ նոր է անոնց համար, եւ եռանդ ունին հետազօտելու : Երբոր պատշաճ եւ հնարաւոր, գոհ ըրէ նոցա հետաքրքրութիւնն : Ամեն ատեն հարկ չէ լիուլի բացատրել ինչիւր մը՝ առհասարակ մի կամ երկու պարզ ճշմարտութիւնք այն խնդրոյն նկատմամբ լուրջովն գոհ կընեն մանուկը : Մեծ սխալմունք է տղու մը բնական հետաքրքրութիւնն սաստել, այնպէս որ թողլով իւր ծնողքն՝ դիմէ ծառայից կամ ուրիշ անձանց որք պատասխանատուութիւն չեն զգար անոնց կրթութեան համար :

Մի վնասիւր երբեք զաւակացդ համար, երբ անոնք գէշ բնութիւններ ցոյց կ'ուտան : Քու պարագիք է րաբի բնութիւններն զարգացնել, եթէ զաւակդ սուտ մը կը խօսի՝ փոխանակ արտաքսելու գնահարկէ իբր՝ ամբարիշտ մէկը՝ սովորեցուր անոր ճշմարտախօսութեան գեղեցկու-

թիւնն եւ օգուաններն : Մասնաւորաբար աշխատէ որ այնպիսի համակրութիւն մը ունենայ վրադ , որ ոչ ամօթոյ եւ ոչ պատժոյ երկիւղն չփորձէ զինքն յանցանքն պահելու կամ զքեզ խտրելու : Յանցանաց զէմ ամենէն ապահով պահպանութիւնն է սիրալիր վստահութիւն ծնողաց եւ օգուանաց միջեւ :

Խ Ա Ր Բ Ե Ր Պ Ի

ԱՂԶԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՕԼԷՃԸ

Գօլէճը քաղաքին Ս . Յակոբ թաղին արեւմտեան ծայրն է , որ հրամայող դիրք մը կը բռնէ յիշեալ թաղին եւ մօտակայ գիւղերուն վրայ :

Ամբողջ հաստատութիւնը կը բաժնուի հինգ ճիւղերու , որք են Պէպէք կամ Մանկապարտէզ (Kinder Garten) Մանկական , Վարժարան եւ Գօլէճ :

Պէպէքի եւ Մանկարանի փոքրիկ աղջիկներն զրաւիչ դրութեամբ զբօսեցուցիչ պատկերներով ու խաղալիքներով մէկտեղ կը սովորին հայերէն ընթերցանութիւն , խնդրեցիք եւ բերանացի այլ եւ այլ դասեր : Աշակերտունեաց թիւը 196ի կը հասնի : Վարժուհիներն են Օր . Սաչատուրեան , վարժուհի Եղսա Շուշանեան , վարժուհի Եղարզեան , Օր . Հապիպեան եւ Բամբիշ Սուլթան Պօղոսեան :

Կրթարանի Սանուհիք են 91 հատ , հոս կը սովորեցուի Հայերէն , եւ Անգլիարէն ընթերցանութեան թուադիտութեան նաեւ գրի եւ երգի դասեր :

Վարժարանի Սանուհեաց կլոր թիւը 20 է : Վարժարանը կը բաղկանայ երեք կարգերէ , մէն մի կարգ մի տարւոյ յարատեւական ընթացք կը պահանջէ : Կը պատահի որ ուշիմ աղջիկներէն ոմանք այս երեք տարւոյ ընթացքը տարի ու կեսէն կամ երկու տարիէն յրացնելով կը յաջողին Գօլէճի կեանքն ապրիլ : Հոս կ'ուսուցուի հին ու արդի Հայերէն , Անգլիերէն ընթերցանութիւն հանդերձ թարգմանութեամբ , շարադրութիւն , մարդակազմութիւն , ալճէպրա , կարի , ձեւագիտութիւն , ձեռագործութիւն եւ երգի դասեր : Վարժարանի եւ Կրթարանի վարժուհիք են Սարգս վարժուհի Պետրոսեան , Աննա վարժուհի Պաղասարեան , Օր . Աղանի Քիւրքճեան , Տիկին Ալթուն Գաղանճեան , Տիկին Պոթիկէ , Տիկին Եսթեր , Աթիք եւայլն : Օր . Լուսիա Յովսէփեան եւ Բամբիշ Էլմաս Հապիպեան :

Գօլէճի Սանուհիք ընդ ամենը 33 հատ են : Գօլէճը կը բաղկանայ 5 կարգերէ — Ա . Յրէշմըն , Բ . Յրէշմըն , Սօֆօօր Ճունեքը եւ Սինեքը :

Ա . Յրէշմընի դասերն են Ս . Գիրք , 4րդ Royal Reader գրագիտութիւն , կենդանաբանութիւն , բնական Աշխարհագրութիւն , ձեռագործութիւն , շարադրութիւն եւ երգի դաս :

Բ . Յրէշմընի կարգաւիքը Ս . Գիրք Բանալի , Մատենագրարան , Ալճէպրա , Շարադրութիւն եւ երգի դաս : Սօֆօօր . — Ս . Գիրք , պատմութիւն (գասաւորու-

թէնէքճեան էֆէնտին) Քիմիք կենդանաբանութիւն , զրագիտութիւն եւ շարադրութիւն (Սօլիկեան էֆէնտին) : Ճենիլը . — Ս . Գիրք , պատմութիւն , բնագիտութիւն , երկրաբանութիւն , 5րդ Royal Reader շարադրութիւն եւ երգի դաս :

Սինիքը կարգի Սանուհիք Ճենիլըթիւնէ սկսած դասերուն շարունակութիւնը կը լինցնեն :

Գօլէճցիներու դասերը արական ճիւղի Փրօֆէսէօրներէն կ'աւանդուի :

Այս գօլէճը ամէն տարի իր դոնացուցիչ շրջանաւարտներն կ'ունենայ :

Ցարդ բաւական շրջանաւարտներ դուրս հանած է :

Այս ամբողջ հաստատութեան հսկիչն ու խնամակալունէն համեստափայլ միս Տեօնէշյն է : Ահա անձնաւորութիւն մը՝ որ խարերդի եւ շրջակայ գիւղերուն էն սիրելիէն մանաւանդ այս պարագայիս աւելի սիրելի եղաւ անխոջ ջանիւքն Ամերիկեան փափկագգաց շէյնիներուն ոմանց աջակցութեան արժանայնելով դաստիարակման պապական բայց նիւթական անձկութեամբ տառապող հարիւրաւոր աղջիկներ : Խոստովանանք ըլլայ , արդէն հարիւրէն մին հազիւ դպրոցի թոշակ , տուրկէրի (poarding expense) եւ հանգրծելիքի ծախք կը վըճարէ :

Հաւատացէք , Պօլոյ ուսեալ օրիորդներ . դուք Հայ ըլլալով իսկ չունիք այնպիսի անձնուէր սիրտ մ'ապրելու յօգուտ դաւառացի խեղճ , մտաւորապէս խեղճ հայուհայ կրթութեան համար , որքան այս Ամերիկացի կոյսը - Միս Տէօնէշյն ունի :

Դուք որ թերեւս չէք խոնարհիլ շրջիլ տգիտութեան խաւարին մէջ ընկղմող ներքին գաւառները . (խօսքս հարուստ օրիորդաց) : Դուք որ չունիք ճշմարիտ ազնուութիւն բուժելու ձեր Ազգին զգալի մի վերքը , լճացման վերքը , որ ապագայ սերնդեան յետադիմութիւն պիտի առթէ , Միս Տէօնէշյն ունի . նէ անգոսնելով նոր աշխարհի փառքն ու վայելքը , յանձն առած ամեն ցաւ ու արգել , եկած է ցուցնել ձեր քոյրերուն ճշմարիտ նկարագրի ուղին , ապագայ մայրութեան կարեւոր դերը եւ ուսուցանել արդի քաղաքակիրթ աշխարհի սկզբունքի եւ զարգացման ուղղութիւնը : Միս Տեօնէշյն պէս համեստութեան մարմնացումը եղող քիչ շէյնիներ կը գտնուին մինչ իսկ Ամերիկայի մէջ :

Իր մեղմանուչ ընտելութեամբ սիրալիր նայուածքը ամեն տեսողի մտքին վրայ անեղծանելի տալաւորութիւն մը կը թողու :

Գիշերօթիկ այն աղջիկներն , որք մեղամաղձիկ դէմքով , թախծալիւ սրտով , ինչ ինչ պարագայներէ զրդեալ , կը միան ու տաղմալին , Միս Տէօնէշյն սենեկէն կ'ելլեն բոլորովին ուրախ ու ժպտեալ : Որովհետեւ նէ գիտէ մէն մի աղջկան խորը թախանցել պարագայներով մէկտեղ :

Միշտ ժպտալի իշուրթ կը համակրի մեծին ու փոքրին : Անհուն համբերութիւն ունի ծոյլին ու անհաւա-

տարիմին, խրախուսելով զայնս գործունէութեան եւ նկարագրի կատարելութեան:

Արդարեւ անուրանալի ու է թէ ինք ընածին կարողութիւնն ունի վարչութեան:

Մոռցանք ըսելու թէ իր հետ աշխատակից ունի բնիկ Խարբերդցի տիկին շուհար էնֆիէճեան եւ Տօքթ. Պարնըմի գուստը միա Պարնըմ, որոնք իրեն չափ ազնիւ ու համակրող են. կան նաեւ Ամերիկացի ուրիշ երկու վարժուհիներ, որոնք մերթ կը պտըտին զիւզէ գիւղ, խրճիթէ խրճիթ ուսուցանելով եռանդ ու արթնութիւն Քրիստոնէութեան համար:

Մեր երախտագիտական զգացմամբ լի շնորհակալիքը, յիշեալ խնամակալուհւոյն եւ վարժուհեաց:

Իրենց զիւցազնական գործոց ի քաջակերութիւն կը մաղթենք որ երկիրք վարձատրէ ընդ միշտ օգտաշատ արդեամբ:

ՍԻՐԱՆՆ

ՄԵՂՈՒԻԿԸ ԳԱՐՆԱՆ ՄԵՋ

Գարուն է. Արեւը լեռներէն ձիւնը արդէն հալեցուցած էր, կանաչ ծիւրերը թարչամեալ ցօղուններէն դուրս կ'ենէին. ծառերը արդէն արձակեր էին իրենց բողբոջները: Ահա, այս միջոցին արթնցաւ մեղուիկը իւր խոր քունէն, որու մէջ ամբողջ ձմեռը մնացած էր. նա չփեց աչքերը, եւ արթնցուց իւր ընկերները: Անոնք բացին դուռը եւ նայեցան թէ՛ արդեօք ձիւնը, սառը եւ հիւսիւսային հողմը արդէն մեկնած էին: Եւ ի՞նչ տեսնեն, ամեն կողմ պայծառ ու ջերմ արեւու ճառագայթը կը տիրէր: Ան ատեն սահեցան իրենց փեթակէն գուրս, սրբեցին իրենց թեւերը եւ փորձեր կ'ընէին զարձակ թռչելու: Անոնք զէպի խնձորենին եկան եւ հարցուցին. «Բան մը չ'ունի՞ս անօթի մեղուիկներուս համար» խնձորենին ըսաւ. «Ո՛չ, ինծի չատ կանուխ եկաք, իմ ծաղիկներս կողոնին մէջ են սակաւին, եւ ուրիշ բան մը չ'ունիմ: Կեռասենիին դացէք:» Ան ատեն զէպի կեռասենին թռան եւ ըսին. «Սիրելի կեռասենի, արդեօք ծաղիկներ չ'ունիս անօթի մեղուիկներուս համար» Կեռասենին պատասխանեց. «Վաղը զարձեալ եկէք, այսօր կողոններս սակաւին բոլորն ալ գոց են: Երբ անոնք բացուին, սիրով կ'ընդունին ձեզ»:

Ան ատեն թռան զէպի կակաջներին (չալէ): Արդարեւ սա մեծ ու գունաւոր ծաղիկ մըն ունէր: Սակայն ո՛չ անոյշ բոյր եւ ո՛չ քաղցրութիւն կար անոր մէջ, մեղուները ատկէ հիւթ չ'էին կրնար քաղել: Անոնք յուսահատ, որոշեցին արևուր եւ անօթի տուն դառնալ... Երբ ցանկին մէջ կանգնած տեսան մուկ - կապույտ ծաղիկ մը: Ասիկա մանուշակն էր: Սա ամենայն համեստութեամբ կ'սպասէր մինչեւ մեղուաց զալը, եւ ահա, բացաւ անոնց իւր բաժակը, որ անուշահոտութեամբ եւ քաղցրութեամբ լի էր: Մեղուները լաւ մը յաղնալէն ետքը, հետեւին մեղր ալ բերին զէպի տուն:

Վ. ԳՈՒՐԴՍԻԱՆ

Խարզ, ՂԱՋԱՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՇՈՒՅԼՈՒԹԻՒՆ

Բարեկամք, ես այս աշխարհէն կամայ կամայ բան մը չհասկնալ սկսայ: Մարդիկ ինքզինքնին երգելու, պարելու, խմելու, զուարճանալու, երեկոյթներ տալու, երեկոյթներ երթալու տուած են, հարուստները ստակ ունենալուն համար կը մտնեն, աղքատները ստակ չունենալուն վրայ բարկացած ուրիշներէն փոխ կ'առնեն ու կը վատնեն, մին պարտական կ'ըլլայ միւսը պարտատէր, մին առնելիքը կուզէ չի կրնար առնել, միւսը պարտքը տալ կ'ուզէ ու չի կրնար վճարել, եւ ահա բան մըն է կը դառնայ:

Մարդոց մէջ կան անանկներ որ միզք գործելէ կը վարնան, եւ ոմանք ալ ամօթէն: Ամօթն այսօր դաճած մ'է, իսկ անամօթութիւնը հսկայ, ամօթն պարտեալ անամօթութիւնը յաղթող, եւ իրաց այս վիճակին մէջ հրամայէ դուն եղիւր իմ տեղս եւ գործ չունիս գրէ, խրատէ, ծաղրէ, թէ որ ծաղրուիլ կուզես նէ հրամայէ ծաղրէ:

Եւ իրօք ալ անանկ է աշխարհիս վրայ ամենէն ծաղրելի էակն ես եմ որ ամէն զուարճութիւններէ հետու ըլլալով ուրիշներուն զուարճութիւններուն ետեւէ ինկած եմ, անոնք զիշերները կը պարեն, կ'երգեն ու մինչեւ սառու կը նստին, եւ իմ անկողինէս ելած ժամանակս անոնք անկողին կը մանեն, անոնք իրիկունները ժամը 11 ին տուն կը դառնան, ես 1 էն առաջ չեմ կրնար գրասենեակէս մեկնիլ, ինչո՞ւ, որովհետեւ երիտասարդին մէկը շոտլանդիէն շատ պարտքի ստակ մնացեր է եղեր ասոր վրայ անանկ յօդուած մը գրելու է եղեր որ թէ խնդացնէ ու թէ կրթէ: Երիտասարդն անդին ուզածին պէս զբօսնու պարէ, խնդայ, հազուի, սգուի եւ ես ասդին անոր վրայ յօդուած գրելու եմ եղեր: Ասիկց աւելի ծաղրելի ի՞նչ կրնայ ըլլայ: Բայց, ես երկար ատեն ծաղրելի չեմ կրնար ըլլալ, զրիչս կը կոտրեմ կաղամարս կը կոտորեմ, մեղանը կը թափեմ, թուղթերը կը պատեմ եւ զուարճութեանց ճամբան կը բռնեմ:

Քանի որ մեծամասնութիւնն անկից կը քալէ, եւ քանի որ մեծամասնութիւնն իրաւունք կունենայ, ինչո՞ւ զբօսանքներէ զրկուիմ:

Եւ ինչո՞ւ չընեմ, ձկնորսին կինը հարուստին կնկան նայելով անոր պէս զարդարուիլ կ'ուզէ, եւ էրեկը կը անանկացնէ:

Կօշկակարին կինը սեղանաւորին կնկան նայելով անոր պէս հագուիլ կ'ուզէ եւ էրկանը հետ ամէն զիշեր կը կուռի:

Խմբագիր մը պարի դասատուի մը պէս կ'ուզէ հագուիլ սգուիլ ու ինքզինքը կը կործանէ:

Գրադիտութեան դասատու մը նուագագործի պէս կուզէ հարուստ ըլլալ եւ բարկութենէ կը ճաթի:

Ժամկոչը քահանայի պէս կը զգեստաւորի, քահանան վարդապետի պէս եւ վարդապետներն եպիսկոպոսներու պէս ըլլալ կուզեն:

Ո՛վ անտեսադիտութիւն, ո՛վ պարզութիւն, միայն ինծի՞ համար եկած էք աշխարհ, եթէ ինծի համար եկած էք ես զարձէք, եթէ ամենուն համար եկած էք

Թող տուէք օձիքս եւ քիչ մ'ալ ուրիշներուն քովը գացէք եւ ինքզինքնիդ անոնց պաշտել տուէք, հերիք պաշտեցի ձեզի, հերիք խունկ ծխեցի ձեր առջեւ, բոլոր Հայ տունները գացէք եւ տեսէք թէ ինչեր կան հոն :

Աղջկան մէկը չապիկը կը ծախէ միսօյլի մը համար, ուրիշ մը բերնին հացը քորտէլայի կուտայ, Հազիւ ապրիլու կարող երիտասարդ մը անօթի կը մնայ ու չիք պասթօն մը կը դնէ : Աղքատն ածուխի ստակն զօպայի կուտայ սիւսի համար, եւ առանց ածուխի կը մնայ, ուրիշ մը բրինձի ստակը բուտայի կուտայ, կրկին ուրիշ մը բոլոր հագուստները ծախելով պիւռօ մը կը դնէ, եւ տարիներով պարապ կը մնայ :

Ո՛ր մէկը յիշեմ, որ մէկը համբեմ, որ մէկը գրեմ, որ մէկը ծաղրեմ, ըսէք ինձ ո՛վ անտեսագիտութիւն, ո՛վ պարզութիւն, ո՛վ Հայեր :

ՍՏԱԿ ՇԱՀԵԼՈՒ ԳՈՐԾԵՐ

Մաթէոս աղա, ճանըմ, սա մեր տղուն դործ մը չը դտար քնաց :

— Էֆէնտիմ, աղադ ի՞նչ գործ կուզէ, ի՞նչ գործ կրնայ ընել :

— Ծանրմ ստակ ըլլայ տէ ամէն գործ կրնայ տեսնել :

— Անանկ է նէ թող էշ մը առնէ,

— Շատ աղէկ, առնէ :

— Մեծկակ սնտուկ մ'ալ չինել տայ իշուն վրայ դնէ,

— Շատ աղէկ դնէ,

— Մնտուկին մէկ կողմը տակառ մը բուտրա դնէ, միւս կողմն թանթէլա, քորտէլա, տակառ մ'ալ կարմիր, թաղերը թող պտըտի,

— Թող պտըտի,

— Անանկ կը յուսամ որ սերմայէն հանելէն վերջը քանի մը դուրուշ ալ կ'ելէլցընէ :

— Թող վաստըկի :

— Ասիկոյ աղէկ դո՛րծ կուզէ, դնա դուրցէ իրեն, վաղուքն էշ մը ծախու առնէ եւ գործի սկսի :

— Թող ընէ ըսինք ամա, տղաս ուսումնական է, քերականութիւն գիտէ, Տաճկերէն գիտէ, Ֆրանսերէն գիտէ, Անգլիերէն գիտէ, աշխարհագրութիւն գիտէ, ինչ գիտնամ, դեռ ուրիշ չատ մը բաներ գիտէ, ինչպէ՞ս էլը առջեւ ձգած փողոցները բան ծախէ :

— Էլը թող ետեւը ձգէ :

— Ան ալ չ'ըլլար :

— Թող իշուն վրան նստի :

— Իշուն վրայ նստելուն մէջ ինչ անպատեհութիւն կայ, էլը կոնակը առնէր նէ ան ստեն կ'ըլլար անպատուութիւնը :

— Ծանրմ իր նմաններն առտու իրինկուն թրամվայ կը նստին տէ, տղուն դժուար կուգայ, ճանրմ Մաթէոս ուրիշ գործ մը գտնայիր :

— Շուկային մէջ պղտիկ խանութ մը բռնէ,

— Բռնեցինք :

— Սամավար մը առ,

— Առինք,

— Տղադ ալ խանութը դիր, Թող ձմեռը չայ ծախէ ամառը ջուր ու չարաթականը հանէ,

— Հանէ ամա, ուսումնականի մը չայ ծախել, ջուր ծախել կ'ըլլայ մի :

— Զուր խմել, չայ խմել կ'ըլլայ տէ, ջուր, չայ ծախել ինչո՞ւ չպիտի ըլլայ :

— Տեսնողը ի՞նչ կ'ըսէ :

— Ծանրմ Մաթէոս աղա, ուրիշ գործ մը գտնայիր,

— Ֆրանսերէն նամակ կրնա՞յ գրել,

— Տաճկերէն կրնա՞յ գրել,

— Ֆրանսերէն կը գրէ ամա, նամակ չկրնար գրել :

— Տաճկերէն գրել աղէկ գիտէ ամա իման չգիտեր,

— Տեսարակ բռնել գիտէ՞,

— Մէկու մը քով չգնաց որ գիտնայ :

— Ուրեմն ի՞նչ գիտէ,

— Հայերէն գիտէ, Ֆրանսերէն գիտէ, Անգլիերէն գիտէ . . . :

— Ասոնք գիտնար նէ իմ հարցուցածներս ալ գիտցած պիտի ըլլար,

— Վաճառականի քով եթէ չ'ըլլար, Մաթէոս աղա, ուրիշ գործ մը գտնայիր,

— Կօչկակարի մը քով աշկերտութեան տուր :

— Տէր ողորմեա, ատանկ նազիկ տղուն կօչկակարութիւն կը վայլէ՞ մի, մայրը չ'իմանայ :

— Կօչկակարութիւնը ի՞նչ ունի որ,

— Բան մ'ալ չունի ամա, որչափ ըլլայ նէ կօչկակարութիւն է. տղաս ուսումնական խօսակցութեան մը մէջ մտնայ նէ կօշիկիդ վեր մ'եղջար կ'ըսեն, հէմ որչափ ըլլայ նէ կօչկակարութիւնը սանկ արուեստ մ'է, դուզում Մաթէոս աղա, ուրիշ մէկ յարմար գործ մը գտնայիր, ճանրմ, սանքի գործ ալ չկայ :

— Ինչ տեսակ գործ ուզելդ խելքս չհասաւ որ :

— Ան տեսակ գործերէն ըլլայ որուն մէջ կարգացող երիտասարդի մը պէտք ունենան, պագի անանկ մարդիկ կ'ըլլան որ ճառ կարգացող տղայ կը փնտռեն :

— Վաճառականները ճառ կարգացողն ի՞նչ պիտի ընեն :

— Եկող գացող միւշտէրիներուն ուսումնականութեան վրայ, դաստիարակութեան վրայ ճառ կը կարգայ ու միւշտէրիները կը լուսաւորէ, լուսաւորեալ միւշտէրի ունենալն ալ շահաւոր է կարծեմ,

— Ծանրմ միւշտէրիները ճառ մտիկ կ'ընեն,

— Ծառ մտիկ չեն ընել նէ Ֆրանսերէնէ-Հայերէնի, Հայերէնէ-Ֆրանսերէնի թարգմանութիւններ ընէ ու միւշտէրիներուն հասկցունէ. ճանրմ Մաթէոս աղա սանկ գործ մը ըլլայ տէ տղուս փէք յարմար կուգայ :

— Հիմակու հիմայ ասանկ գործ մը չկայ, ըլլայ նէ իմաց կուտամ,

— Պարէ սանկ գործ մը ընէ, այսինքն

— Տղադ թող դուրս երթայ դասատուութիւն ընէ :

— Տղաս թող չեմ տար որ միւսակ դուրս երթայ հէմ ալ չեմ ուզեր քի վարժապետութիւն ընէ, ուրիշ գործ մը գտնայիր :

— Դերձակի մը քով դիր, դերձակութիւն սորվի։
 — Ուսումնական մը դերձակ կ'ըլլա՞յ մի ես, տղաս ուսումնական արուեստ մը կ'ուզէ, գրելով ու կարդալով զբաղիլ կ'ուզէ,
 — Խմբագրի մը քով դիր,
 — Անոնք ալ շատ ամսական կուտա՞ն մի ես,
 — Ճանըմ առջի բերան հէմ տղուդ սխալ թարգմա- նութիւններն հրատարակեն, հէմ ալ ստակ տան, տղադ սխալները քիչ մը շտկել սկսի նէ երկու երեք հարիւր դրուչ ամսական կուտան։
 — Զեզի գլխու ցաւ տուի ամա կը ներէք, Մաթէոս աղա, ուրիշ գործ մը գտնայիր,
 — Ուրիշ գործ չկայ նէ ի՞նչ ընեմ,
 — Էյ պարա՞պ պտըտի տղաս,
 — Կուզէ պարապ պտըտի կուզէ լեցուն, այսչափ գործերէն մէկուն չհաւնողը ինք իր գլխուն ճարը կը գտնէ, հէմ մէյ մ'ալ տղուդ վրայօք ինծի խօսք մի զրուցեր տէ, ինչ կուզես նէ ըրէ։
 Ափսոս որ տղուդ համար գործ մը չկրցինք գտնալ...

ՆԿԱՐՆԵՐ

Մատմազէլ պու սէնէ զըշ զարպլը, քէօմիւրճէ հա- լինիդ նա՞նը։
 — Համա օլսուն էլիյիդ, եանը պաշըմըզտա պիր քէօմիւրճիւ մաղազասը վար, արասա պիր իստէյօրսադ քիւֆէ քիւֆէ վէրիյօր։
 — Երւզիւ գաչա վէրիյօր։
 — Պիզ երւզ վէրտիք տէյի հերիֆ զըրգա էլիյէ պագմայօր։

* * *

Տէր եղբայր ի՞նչպէս այս եօթն շարաթուց հարս փեսայ ընելիք ծուխեր ունի՞ս,
 — Անանկ բան մի հարցնիր, տէր եղբայր, ես հիմայ խալլախս պատէն կախեր իրիսկինիս հետ նստեր սիւզէնի կը բանիմ կոր։

* * *

Պարոն զրազիր տարեղլուխնիս մօտեցաւ հաշիւները կը պատրաստե՞ս կոր։

— Այո տէր իմ, կը պատրաստեմ կոր, բայց հաշիւ- ներուդ ցոյց տուածին նայիս նէ հրամանքնիդ ալ ճամ- բորդութեան քեզիքնիդ պատրաստէք նէ քէշ չըլլար։

* * *

Աշխարհագրական. — Գետ Յորդանան որ կողմը կիյնայ, Նիկողոս։

— Հալըճը օղլուլին հիւսիսային կողմը, մէկալ օր խալլըխով գացինք,

— Ի՞նչ կ'ըսես ծօ ես քեզի գետ Յորդանան հար- ցուցի,

— Ես ալ ֆեհհըտհանէ ըսի վարժապետ։

* * *

Ստուգարանական. — Կանթեղին ստուգարանու- թիւնն ի՞նչ է Միրիճան,
 — Կայ անդ եղ,
 — Կատուինը,
 — Կայ ի տուն,
 — Ապրիս, Կայիափային ստուգարանութիւնն ալ Կայ ի ար բայ է չը մոռնաս։

* * *

Երաժշտական. — Բարձր so ին րե ին մի ին ձայնը կրնաս հանել Լեւոն,
 — Հա՛յ, հա՛յ, եան կըն վա՛ր,
 — Էյ ցած ֆա ին ուշ ին, շա ին մի ին ձայնն ալ հա- նէ նայիմ։
 — Իւսկիւտարտա՛,
 Աֆէրիմ, էյ ասոնց ոտքին չափն ալ գիտե՞ս։
 — Հապա միշտ չորսի վրայ աշէկոօ կ'երթանք։

Զ ՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Անգղիացի մը Բարիզի Սէնթ Օնօռէ փողոցէն ան- ցած միջոցին, զիպուածով կոտրեց խանութի մը ապա- կին որուն արժէքն էր 10 ֆռանը։

Իսկոյն հանեց 20 ֆռանքնոց մը սուտու խանութ- պանին եւ վերադիրը պահանջեց. բայց խանութպանը կէս Նարբէժօն չունենալուն, ուզեց երթալ մօտակայ սեղանաւորէն բերել։

«Անգղուտ է, ըսաւ Անգղիացին. պակասը կը լե- ցնեմ։»

Եւ իսկոյն ուրիշ ապակի մ'ալ կոտրեց։

* * *

Ամուսնանալու վրայ եղող երիտասարդ մը քահա- նային գնաց խոստովանելու համար։

Քահանան ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ եւ թողու- թիւն սուաւ անմիջապէս։

«Տէր հա՛յր, ըսաւ երիտասարդը, ապաշխարանք չէ՞ք տար կոր ինծի։»

— Միթէ չըսի՞ք որ քիչ օրէն պիտի ամուսնանաք։

* * *

Հնդիկ մը արքայութեան դուռը ներկայանալուն, Պրահմինը ըսաւ անոր։

«Վաւարան դացե՞ր ես։»

— Ո՛չ, ըսաւ Հնդիկը, բայց ամուսնացած եմ։

— Անանկ է նէ, մտիր, տանջանքդ կրեր ես։»

* * *

Քրիստոնեայ մըն ալ, որ խղճի խայթեր ունենալով՝ տրքայութեան դուռը համեմուտ կը վարանէր ներս մըտ- նելու, սեռաւ որ ամուսնացած մարդիկ զիւրաւ մը ներս կ'ընդունուէին, ինքն ալ ոյժ առաւ եւ Պետրոս Առաք- եալին մօտեցաւ։

«Ամուսնացած ես, հարցուց Ս. Առաքեալն Պետ- րոս։»

— Երկու անգամ, պատասխանեց մարդը՝ յաղթական շեշտով մը։

Ս. Պետրոս իսկոյն արքայութեան դռնը փակելով անոր երեսին՝ ըսաւ։

« Ես դժբաղդները կ'ընդունիմ եւ ոչ թէ քեզի պէս ապուշները . . . »

* * *

Պչրող կին մը, կ'ըսէ արեւելեան առած մը, կը նըմանի սառեւերին որ քեզի կ'ընկերանայ. եթէ ետեւէն վազես, քեզմէ հեռու կը փախչի. եթէ անկէ հեռանաս, ինք քու ետեւէդ կուգայ։

* * *

Կին մը երկար առեւնէ ի վեր կը թախանձէր իր ամուսինը որ ծանրազին չըլլազոքեաւ մը չինել տայ. բայց ամուսնոյն — տիրող սնտեակեան տապնապին պատճառով կը մերժէր շարունակ։ Կինը՝ սրտմտած ըսաւ անոր.

« Այ վարմունքովդ վերջապէս զիս պիտի մեռցնես, եւ յուզարկաւորութեանս համար աւելի ծախք պիտի ընես քան չըլլազոքեստիս համար։

— Վրաւ ես, ամա, թաղման ծախքը մէկ անգամ կ'ըլլայ, » պատասխանեց փափկասիրտ ամուսինը։

ՏԱՐԵՑՈՅՑ 1898 ԹՈՒՈՅՆ

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԾԱՂԻԿ ԼՐԱԳՐՈՅ

Աստեղ մը ի մեր ազգիս մէջ տեսակ տեսակ օրացոյցներ երեւան ելած ըլլալով եւ ատոնց ամենքն ալ սխալներէ զեղծ չ'ըլլալուն մենք ուզեցինք այս մասին ազգերնուս օգտակար ծառայութիւն մը ընել ներկայ անսխալ տարեցոյցը հրատարակելով։

ՅՈՒՆՎԱՐ 1. — ԲՇ. ԿԱՂԱՆԴ Կահնք Մննդեան եւ ամեն Բարեգնորու Լ. Վերօնիդաներու եւ Ժողովրդեան օր 7 լախին։ Ուզողը պահք կը բռնէ, չուզողը առաւօտեան նաւակաւ կը ընէ. Գուշլար դուրբլարի եւ 8—10 տարուան պուշտայներու եէնի պուշտայ ըսելով սիրմիւն կընեն։

ՅՈՒՆՎԱՐ 6. — ՇԲ. Խնդութիւն խալֆաներուն եւ չըրախներուն եւ յուսահատութիւն ճէպը ծակ վարպետներու որ յայտ աւուր զպաշտօն մտատանջութեան։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 3. — ԴԿ. Սուրբ Սարգսի եւ որդւոյ նորա Մարտիրոսին (հարսանիք ուրախութիւն է միշտ քահանայից)։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ Կիրակի Բուն բարեկենդան օր քէօր զինովութեան եւ տարեղլուս պարահանդէսի տրամութեան Սամաթիոյ Գուս Գափուի կանանց զիշեր ժամ 4 րոպէ 25։

ՄԱՐՏ 1. — ԵՇ. Օր պահոց տօն Բիրէի սըշարըութեան եւ յիշատակ չանագ չէօմէքներու կոտորածին։

ՄԱՐՏ 4. — Կիրակի Անառակին տօն անուանակոչութեան ամենայն ընտրեալ պէճէրիքսիւ փեսայից եւ բարի-

ծաղիկ օրիորդաց, գիշերը կերկարի եւ ցերեկը կարճնայ։ ԱՊՐԻԼ 1. — Կիրակի օր մեծ (քանայր) է Հայտար բաշայի, զիրար խափես խուփես եւ տօն շախախական փորձութեանց։

ԱՊՐԻԼ 8. — Կիրակի Զատիկ տօն է մեծ, տրամութիւն է զաւկի տէր եղող, ուրախութիւն է միշտ ծուխ ունեցող քահանայից. տալու զուրնայով մեծ ուրախութիւն կը կատարեն։

ԱՊՐԻԼ 23. — Խըտրէլէզ կտրած է խուզինկուն եւ տօն պողպաւերաց։

ՄԱՅԻՍ 1. — ԵՇ. Օր կաթափաշխութեան յայտ աւուր ամեն թէմպէն կանուխ արթննայցէ։

ՄԱՅԻՍ 17. — ԵՇ. Համբարձում օր վիճակի եւ Ժողովում կանանց վասն անուանակոչելոյ զմիմեանս, ելումն ի հաւանի կոթին ի միջոյ չէօմէկին։

ՄԱՅԻՍ 18. — ԵՇ. Համբարձում յայտ աւուր միմիայն ազգային Հիւանդանոցի պատուարեալք հէլվա եւ զէրտէ բիլավ կերեացն եւ մաքրութիւն արեացն։

ՅՈՒՆԻՍ 15. — Կիրակի ՎԱՐԳԱՎԱՌԻ Հայոց օր մեծ թոշոցի անձրեւաբերութիւնք որ համայն մօշթօբաներով եւ խօփաներով կատարեցի։

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 20. — Օր իջանելոյ փուսոյն ի վերայ ծովուն, դադարումն շոգենաւուց։

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 30. — Կիրակի եօթն շաբաթու հարսանիք օրն խնդութեան թրախօմայի, լաց ու ողբ տունը մնացող օրիորդաց եւ Բուն բարեկենդան խալովուղաց։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 8. — Տնծութիւն ամսականաւոր պարոնաց եւ ամենայն որ հանգիստ կերեցն եւ պտոյտ առնեն։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 9. — ԵՇ. Պահոց ախրը խամսին խնդակցութեան ամենայն լազերաց որ յայտ աւուր զխամսի ձուկն վարախլամիշ արարեալ միմեանց նուիրեացին։

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 9. — Կիրակի Զմեռնամուտ (գարագըշ) օր խնդութեան է քէօմիւրճիներուն, մեծ տրամութիւն է պարապ պտըտողաց եւ եալընխաթ եղողաց։

ՆՈՅԵՄԲԵՐ ԴՇ. Զմեռնամէջ եւ ձիւնաբեր հողմունք յայտ աւուր զկնուումն օղիի եւ բօմի ի ջնոացունի զմարմին։

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16. — ԴԿ. Օր յայտ աւուր Ս. Յակովբայ Մծնայ հայրապետին որ տօն է Ս. Յակովբայ Անկեւանոցին, ուրախութիւն է միշտ աղքատաց պէօրէք զայմագ ու հաւն կերիցն, ձիւն եւ հողմունք։

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 17. — ԲՇ. Կիւն տէօնիւմիւ. յայտ աւուր փոփոխեացն հողմունք։

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31. — ԿԴ. Օր Տիրութեան տղաքնին դպրոց խրկող ծնողաց ցնծութիւն եւ ամպատում ուրախութիւն ամենայն զրպանն ծակ պատուելաց որոց կազանդի նուէրնին նուազելով նախատօնակ է յայտ երկուցին եւ վաղուեան առաւօտուն ընդենելի լինիցի ամէն։

Տեղի անձկութեան պատճառաւ «Հարսնիքի» Եւրոնակութիւնը յառաջիկայ բուով։

ԱԼԱՖՐԱՆԿԱՆ ՄԵՐ ՄԷՁ

Ալաֆրանկա կամ մօտայի վրայ շատ բաներ կարգացին շատ քարոզութիւններ լսեցինք, այսու ամենայնիւ ազդեցութիւն մը ըրած չէ մեզ տակաւին :

Ասկէ 40—50 տարի առաջ մենք էինք ալաֆրանկան, մօտան պախարակողը, վերջը ջերմեռանդութեամբ ընդունեցինք զայն, այնպէս որ ձկնավաճառին ակնոցին պէս ամէն տեսակ Եւրոպական սովորութիւնները, քուրջերը սակառները մոցուց մեր տան մէջ, խիստ մեծ ակնածութեամբ եւ յարգանքով, քսան տարիէ ի վեր վեաւր կը քաշենք եւ ասկէ վերջն ալ պիտի քաշենք տակաւին :

Մոռոյայ նկատմամբ անքաղաքավարութիւններ եւ այլ անվայել վարմունքներ, ամուսնաթողութիւններ, զորն ասեմ կամ զորն խոստովանիմ :

Հանրութեան իրական ծառայութիւն մը մատուցած ըլլալու անկեղծ փախաբով Մալիկի պիտի փութայ ասկէ վերջը առիթը ներկայանալուն պէս հատիկ հատիկ ցուցնել եւ մատնանիշ ընել այդ զեղծունիները որոնք դժբաղդաբար մեր բարքերուն մէջ մուտ գտած եւ արմատացած են ամէն խաւերու մէջ (ըլլայ մօթ խաւ, ըլլայ լուսաւոր խաւ, ըլլայ վառելու խաւ, ըլլայ առաւ փախաւ) մեծէն մինչեւ պղտիկը, ամէնը իր տեսակէտով :

Ա.

Վերծին, Վերծին, պատուհանը դոցէ ներս եկու, էթիկէնը եկաւ, հայտէ վար երթանք :

— Ալօն մա չեր :

— Գա դուք ինծի պիտի մեռցնէք, այս ի՞նչ է ձեր բռնած ճամբան, ալ ամենուն բերանը ձուկ ու ծամոց եղանք հիմա երեքնիդ ալ կը փարատեմ, աս ով տեսնաք նէ հետը ուշիւ կ'ըլլաք երեսնիդ մերօնը փախեր է իւայրի :

— Մամա մենք ի՞նչ ըրած ունինք, վերա մեզի բան կ'ըսես, դուն հիշ ճահիլութեանդ ասանկ բաներ ըրած չունի՞ս, մենք անանկ ամենուն հետ կը խնդանք կը խօսինք ամա ներսիդինիս հիշ գէշութիւն չի կայ, ի՞նչ կուզես, մէկը տեսնենք նէ փերիի պէս փախչի՞նք, լէլէշի պէս վա՞ր գայինք, ան մէյ մը մօքէդ հանէ մենք հիշ մէկ ատեն մը անուանիս խօրեադ հանելու միտք չունինք, մենք սիվիլիզէ, ենք հասկցա՞ր մամա :

— Սիվիլիզի եղիք, ինչ կուզէք նէ եղիք ամօթ ըսած բան մը կայ աշխարհք արարատին քեփազէ կ'ըլլաք կոր : Մենք ձեր տարիքը եղած ժամանակնիս չէ քի էրիկ մարդու մը հետ տեսնուիլ, մեղայ, բէնճէրէն պիլէ չէինք կրնար նայեր :

— Մամա, հիմայ օրթալընը ալաֆրանկա է, գիտե՞ս ձերին հին գլուխները փարա չընէր :

— Ձերինը կ'ընէ՞ կոր, վայ գուլխունիդ ըլլայ, նէ կերածնիդ, նէ հագուածնիդ, նէ սգուածնիդ փարա մը կ'ընէ, հելէ սիւսերնիդ ալաֆրանկա է տէյի, քուրջէ պէս պէք եղեր էք օրթան էք ինկեր :

— Մամա, դուն ալ մէյ մը բերանդ բանաս նէ ալ սուս չես ըլլար, քիչ մը սուս եղիր նայինք դուռը կը չալուի կոր ո՞վ է :

— Օ՛, Սարգիս աղա՛ն է, հայտէ սալօնը ելանք, սա-

լօնը, Ձապէլ վար վաղէ :

— Սարգիս աղա, աս ի՞նչ հով փչեց, նէտէն կէլէ մօքերնիդ ինկանք, ոտքիդ ջուր թափելու է :

— Էֆէնտիմ մենք ձեզ չմոռցանք եկանք, դուք մեզ մոռցած ըլլալու էք :

— Սարգիս աղա, ժամանակը ասանկ կը բերէ դուք մէկ թարաֆ մենք մէկ թարաֆ, ինչ ընենք զոհութիւն Աստուծոյ ասոր ալ փառք տանք :

— Աղջիկները ո՞ւր են, օրթան չի կան :

— Գա աղջիկներ տահա վեր չէք ի գար, միտաֆիր եկաւ, փէնճիրէ կիւզէլիներ, բերանս բանալ մի՛ տաք :

— Աման Մարի պու մամա տա հալիմիզի պիլմէզ սըրալը սէօլէր. կէլին արիթը եօզարը չըգալիմ պիլ ազ բիանօ չալալիմ, գարչըքի իլէն տէ պիլ ազ էլէնէլիմ,

— Հայտէին էօլէ իսէ,

— Ալօն չէ մաման :

— Պօմուռ Սարգիս աղա, բարով եկեր էք, ի՞նչ պէս էք աղէկ էք, տունէ՞ն ինչպէս են, չնորհակալ ենք որ մեզ չէք մոռցեր :

— Սարգիս աղա, աղջիկները ամէն ատեն ձեր խօսքը կ'ընեն :

— Անիկայ իրենց աղնութիւնն է, Մարի, դուք էփ աղէկ վրայ էք եկեր ամա Վերծինը քիչ մը նիհարցեր է :

— Այո, Սարգիս աղա, ես քանի մը ամիս մեծ կղզին հիւր գացի շատ օգուտ ըրաւ ինծի, կղզին աղուորութեանը նմանը չկայ, ինծի անանկ պատուեցին որ, ծովու վրայ պտըտելներ մի, կաղինօններ իքրամներ մի կ'ըսես, որ մէկն ըսեմ :

— Ի՞նչ ըսել է, ինչու չպիտի ընեն ձեզի պէս քաղաքավար օրիորդի մը, նայինք քեզի պէս օրիորդ մը տեսած ունէ՞ի՞ն, ինչ որ ըրեր են նէ պէլքի քիչ է ու շատ չէ :

— Հէփչու,

— Խեր ըլլայ :

— Կենէ մեզ կը խորաթեն կոր :

— Թող խորաթեն, բայց մատմազէնները Վերծինը Մարին ինչո՞ւ չեն խօսիր կոր :

— Ի՞նչ խօսին, անոնց հիմա մօիկ ընելու վախիթնին է, հրամանքդ զրուցէ :

— Ես իմ գիտցածներս ըսի քիչ մ'ալ անոնք թող ըսեն, շատոնց է չէի տեսեր բաւական մեծցեր են,

— Մատմազէլ Վերծին, դուք ի՞նչպէս էք, հայրիկնիդ ի՞նչպէս է,

— Ի՞նչպէս ըլլայ, ինտոր գիտես նէ անանկ, իր գիտցածէն անդին անցած չունի, հազար ըսես նէ կէնէ անիկայ իրինկունները տոպրակը կ'ունակը կը զարնէ կուգայ, հիչ խպնիլ ըսած բանդ չգիտեր :

— Ծանրմ ի՞նչ ընէ զավալը մարդը կը տատի տունը տեղը աղուոր աղուոր կը նայի, չնորհակալ չըլլա՞ք Աստուծոյ, չորս լիզու գիտցող երիտասարդները փողոցները սիւրիւմ սիւրիւմ կը պտըտին կոր, մէյ մ'ալ չլսեմ բերնէդ այդպէս խօսք մը :

— Ձէ ամա, Սարգիս աղա՛, մեր պատիւին կը դըպչի կոր, անցած օր Պօմարչէի զօմիներէն մէկը եկեր էր

հոս, հայրս տեսաւ, իչէրտէքի օտառա օթուրան քիմ տիրս, ըսաւ, ես ալ խանելուս ֆուգարա արը, կէլիչ ուֆաք թէֆէք իսթէյօր ըսի, ինչ բնեմ, ախ Սարգիս աղա, առ մարդուն հալը փէք կը գոլչի կոր մնր ամուր բորբրին:

— Ինչի՞ն ինչի՞ն:

— Սանքի մեր օնօրին, հէմէն Աստուած հողին առներ տէ ազատէինք:

— Բարկութեամբ, մըսեր ատանկ խօսք, մեղք է ըսելով մեկնելու պատրաստուեցաւ:

— Ի՞նչ ածէլէ կ'ընէք կոր, հէլպէթ կ'երթաք, Սարգիս աղա:

— Զէ ուշ մնացի, ըսաւ ու մեկնեցաւ:

— Հիւսա հաւնեցա՞ք, հարերնիդ ասխտար աւրեցիք, հիչ մէկ գաւակ մը հօրը մօրը մեռնիլը կուզէ՞: Զի հասնէիք չի կատարէիք ըլլալու, քառասուն տարին հեղ մը մարդը տուններնիս եկաւ, տար փախաւ, անուշ մը օլտուն չի հանեցիք:

— Ալաֆրանկարն մէջ անանկ բան չի կայ, կենէ մի պաշլայեր:

— Ալաֆրանկանիդ ալ գետինը անցնի դուք ալ պարապար:

— Հայտէ քա Զապէլ հագուէ տէ քիչ մը Շիչի երկընմանք քեզի հետ:

— Գա ի՞նչ կայ որ հիմա դուրս կ'ելլաք առ վախիդ:

— Քեզի ի՞նչ, դուն մի խառնուիր, դուն սա պօքնոս թէմզցուր, ֆիթմանիս փէշն ալ քակուեր է կարէ:

Ահա ալաֆրանկան մեր մէջ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ա.մեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ Ազգ. Պատրիարքարան իջնելով, մինչեւ իրիկուն գաւառներէն հասած գրութիւններն աչքէ անցուց եւ այլ ընթացիկ գործերով զբաղեցաւ:

— Ս. Պապին նուիրակ Տ. Պօնէթի ընկերակցութեամբ իր անձնական քարտուղարին եւ ուրիշ երկու վերափոխման ուխտի վարդապետաց երէկ Ազգ. Պատրիարքարան երթալով, փոխադարձ այցելութիւն մը տուաւ Ս. Պատրիարք Հօր:

— Անգղիոյ երեսփոխանական Ժողովոյ անդամներէն Սըր Էտվառ Մուն, ընկերակցութեամբ Անգղիական դեսպանատան Ա. թարգմանին չորեքշաբթի օր Ազգ. Պատրիարքարան գալով եւ սակայն Ս. Պատրիարք Հայրը հոն չգտնելով իր այցելութեանը ձգեց ու մեկնեցաւ:

Վ Ս Ե Մ Ա Փ Ա Յ Լ

ՄԻՔԱՅԵԼ ՓԱՇԱ ՓՕՐԹՈՒԳԱԼ

Ծաւ ի սիրտ կը ծանուցանենք զգառնաղէտ մահ Փորթուգալ Միքայէլ փաշայի որ Հինգշաբթի գիշեր ժամ 3 ին առ Աստուած փոխեցաւ ի հասակի 60 ամաց, խոր սգոյ մէջ թողլով իւր ամուսինն ու սիրասուն գաւազուները:

Միքայէլ փաշա երկար ատենէ ի վեր տակաւ առ տակաւ կը հիւծէր չաքարախտէ: Ամեն կանխանօգ եւ առողջապահիկ միջոցներ ի գործ կը գնէր հիւանդութեան

յուռաջիւղացութիւնն կասեցնելու: Սակայն վերջերս այս ականքն հետեւեալօք վերք մը հանած էր յորմէ անկարելի եղաւ ազատիլ:

Միքայէլ փաշա ծնած է Օրթաքէօյ 1837 ին եւ կը պատկանէր Հայ Հոռմէական պատուաւոր գերդաստանի մը: Զաւակն էր Յովսէփ Էֆէնիսի Փորթուգալեանի որ փողերանոցի զինաւոր պաշտօնեաներէն մին էր:

Խնամեալ դաստիարակութենէ մը ետքը կառավարական շատ մը չըջանակաց մէջ կարեւոր պաշտօններ կատարեց մեծ յաջողութեամբ եւ իր ուղղամտութեամբ, սիրահամբոյր բնաւորութեամբն ու աշխատասիրութեամբը ամենուն համակրանաց ու սիրոյն արժանացաւ:

Բազմաթիւ պաշտօններու մէջ ցոյց տուած վարչային եւ անտեսական կարողութիւնք զինքը արժանի կացուցին Կայսերական բարեհաճութեան որ Յակոբ փաշայի մահէն ետքը Ն. Կ. Վեհափառութիւնն իւր Անձնական Գանձուն նախարարութիւնն յանձնեց Միքայէլ փաշայի եւ այս առթիւ բարձրացնելով զնա Վէզիրութեան:

Տէրութիւնն եւ ազգը մեծ մարդ մը կը կորսնցնեն յանձին Փորթուգալ փաշայի որ պարկեշտ, ուղղամտ, խղճամիտ եւ աշխատասէր պաշտօնարարի մը գեղեցիկ տիպարն էր:

Խմբագրութիւնս իւր խորին ցաւակցութիւնն կը յայտնէ իւր ընտանեաց եւ ազգականաց:

Յուզարկաւորութեան կարգադրութիւնք դեռ գեկուցած չեն:

ԿԱՐԵԻՈՐ ԱԶԴ

Ծաղիկի խմբագրութեան վերաբերեալ գրութիւնք պէտք է ուղղուին Առ Տնօրէնութիւն

Պաղտատեան Գրասան

Պոլիս, Սուրբան Համամ 14.

Իսկ բաժանորդագրութեանց վճարման համար, չէք կամ այլ ստորագրելի թուղթ պէտք է զրկել դարձեալ Պաղտատեան Գրասանը, Յովհաննէս Տիւրկէրեան անունան կեցելով:

ԾԵԾՈՒԱԾ ԶՈՒՏ ԽԱՀՈՒԷ

Թիթեղեայ տուփի մէջ. 250 կրմ. 3 1/2 զրշ:

» » » 125 » 1 3/4 »

Աղխաները մի մոռնա՛ք

Ինչի առաջին տեսակէ այն խանվէն տուփերու մէջ դրուած կը ծախուի ինպատար Ս. Յակոբայ Հիւանդանոցին, ուրիշ գոյացած հասոյթով հարիւրաւոր աղքատներ եւ անոք մանուկներ պիտի խնամուին, հետեւաբար ամէն ոք այս խանվէն գնելով, աժան եւ աղէկ տեսակ խանվէ առած ըլլալէ զատ, աղքատներուն եւ հիւանդանոցին օգնութիւն մըն ալ ըրած պիտի ըլլայ:

Կեղրոնատեղին է, Ղալաթիա, Ենի ճամի ճատտէսի, Զինճիլի խանին կից, թիւ 70. ուր պէտք է գիմել, անկասկած ըլլալու համար:

Կը ծախուի նաեւ հետեւալ խանութները եւ ուրիշ ծխալաւաններու եւ մանրավաճառներու քով:

Բերա, Շիտակ ճամբան 136 եւ 54 թիւ չաքարավաճառ Սարիմ աղայի խանութները:

Բանկալթի, մանրավաճառ Աճէմեան Գրիգոր աղաի խանութը:

Օրթաքէօյ, Բէթէնեան Վիչէն աղայի խանութը:

Արտօնատէր Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԸՆԱՆ

(Նախկին ՊԱՂՏԱՏԻՆԱՆ Տպարան)

Ս. Պոլիս, Սուրբան Համամ 14.